

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 6029
Tarih : 26.06.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ekonomik sorunların kronikleştiği Türkiye’de enflasyon başta olmak üzere gelir dağılımı adaletsizliği, işsizlik, borçluluk gibi sorunlar gün geçtikçe daha da büyümektedir. Enflasyonun kontrol altına alınamaması dolayısıyla alım gücü düşmekte, emeğiyle geçinen yurttaşlar her geçen gün daha da yoksullaşmaktadır. Neredeyse her gün iğneden ipliğe gelen zamlar nedeniyle yapılan ücret artışları anlamını yitirmekte, emekçiler için yaşamı daha da zorlaştırmaktadır. Bu nedenle enflasyonun asgari ücretle çalışan milyonlarca emekçi üzerindeki yükünü azaltmak amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddelerine göre meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

Sezai TEMELLİ

Muş Milletvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi

Grup Başkanvekili

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT

Kars Milletvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi

Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Türkiye’de iktidarın yanlış ekonomi-politik tercihlerine, politikalarına ve kararlarına bağlı olarak yaşanan ekonomik sorunlar gün geçtikçe artmakta, yapısal sorunlar daha da büyümektedir. Ekonomi enflasyon, işsizlik, bireysel borçluluk, gelir dağılımı ve vergi adaletsizliği gibi kronik sorunlar içerisinde debelenip durmaktadır. Özellikle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçişle birlikte ekonomide pek çok gösterge daha da olumsuz bir seyir izlemiş bu süreçte enflasyon, döviz kurları, dış ticaret açığı, dış borç, dış ödemeler dengesi ülke tarihinin en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. Gittikçe dozu arttırılan otoriterleşme, yargının siyasi iktidara daha da bağımlı hane getirilmesi, pek çok alanda temel hak özgürlüklerin rafa kaldırılması, Kürt sorununun çözümsüzlüğünden kaynaklı güvenlik harcamalarında yaşanan devasa artış ülke ekonomisini çökertmiştir. Türkiye ekonomisindeki bu çürüme hali, emekçi halklarımızı büyük bir yoksulluğa ve açlığa mahkûm etmiştir. Emeğiyle geçinen milyonlarca yurttaş için hayat çok daha zorlu bir hale gelmiştir.

Ekonomik sorunların kronik bir hal aldığı, enflasyonun ve hayat pahalılığının kontrol edilemez noktaya geldiği, emeğin milli gelirden aldığı payın her geçen yıl daha da düştüğü günümüz Türkiye’sinde emekçiler her geçen gün daha da yoksullaşmaktadır. İğneden ipliğe yapılan süreklileşmiş zamlar nedeniyle yapılan ücret artışları anlamını yitirmektedir. 2002 yılında bir asgari ücretli bir aylık maaşıyla 7 çeyrek altın alabiliyorken bugün bir asgari ücretle ancak 4 çeyrek altın alabilmektedir. AKP iktidarında emekçilerin alım gücü yaklaşık yarıya yarıya erimiş, emekçiler çalışan yoksullar haline gelmişlerdir.

Resmi rakamlara göre Türkiye’de nüfusun önemli bir çoğunluğu geçimini asgari ücretle sağlamaktadır. 2002’de asgari ücret altında ücret alanların oranı yaklaşık yüzde 25 iken 2024’te bu oran yüzde 50’ye yaklaşmış durumdadır. Milyonlarca işçi asgari geçim için yetersiz olan asgari ücretle geçinmeye çalışırken işçilerin bir bölümü de yasal asgari ücrete dahi erişememektedir. Asgari ücret ve altında çalışanların oranı tekstil, giyim, deri, mobilya imalatı, gıda, inşaat ve turizm sektörlerinde daha yüksek düzeyde seyretmektedir. Asgari ücret tablosu özel sektörde daha da kötüleşmektedir. Kayıt dışı çalışan işçilerin ücretleri ise çok daha düşüktür. Asgari ücretin altında, asgari ücret düzeyinde veya asgari ücretin çok az üzerinde ücret alanların toplam çalışanlar içindeki oranı yaklaşık yüzde 55 olarak hesaplanmaktadır. AKP’li yıllarda Türkiye’de asgari ücretle çalışanların oranı yüzde 40 oranında artış göstermiştir.

Türkiye’de başlangıç ücreti olması gereken asgari ücret artık temel ücret haline gelmiştir. Oysa asgari ücret bizzat Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’na göre verilebilecek en düşük ücrettir. Yani asgari ücret henüz iş hayatına yeni başlamış, herhangi bir deneyimi olmayan emekçilere verilen başlangıç ücretidir. Dünya genelinde de asgari ücret uygulaması bu temelde hayata geçirilmektedir. Örneğin Hollanda’da asgari ücretle çalışanların oranı yüzde 3, Almanya’da asgari ücretle çalışanların oranı yüzde 6, Hırvatistan’da yüzde 10, AB ortalaması ise yüzde 9 düzeylerindedir. Ayrıca ülkeler arasında en düşük asgari ücret Türkiye’dedir. Türkiye’de çalışan nüfusunun yaklaşık yarısının asgari ücretle çalıştığı hesaba katıldığında Türkiye’de asgari ücret meselesinin sadece asgari ücret alanları değil, bütün ücretli çalışanları ilgilendiren çok önemli bir mesele olduğu ortaya çıkmaktadır. Öte yandan asgari ücret rakamıyla işsizlik maaşı, kıdem tazminatı, GSS primleri, askerlik ve doğum borçlanması, isteğe

bağlı sigorta primleri, staj ücretleri, asgari ücretlilerin rapor ücretlerinin de aralarında olduğu birçok kalemden tutarlar değiştiği için asgari ücrette yapılacak zam oranının toplumun büyük bir çoğunluğunu ilgilendirdiği net bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Türk-İş'in *Açlık ve Yoksulluk Sınırı* araştırmasına göre Mayıs ayında açlık sınırı 18 bin 969 liraya çıkarak 17 bin 2 lira olan asgari ücretin bin 967 lira üzerinde gerçekleşmiştir. Yoksulluk sınırı ise 61 bin 788 lira olmuştur. Yani asgari ücretle çalışan milyonlarca emekçi yoksulluk sınırının yaklaşık 4'te 1'i maaşla açlığa mahkûm edilmiştir. Bu da demek oluyor ki Türkiye'de bir "çalışan yoksulluğu" gerçeği vardır. Dahası yapılan araştırmalara göre 2024 yılının Ocak-Mayıs dönemini kapsayan 5 ayda asgari ücretli 3 bin 148 lira, en düşük memur 6 bin 292 lira, en düşük memur emeklisi de 2 bin 392 lira kaybetmiştir.

Hayat pahalılığının her geçen gün daha da arttığı ve enflasyonun resmi rakamlara göre yaklaşık yüzde 75, bağımsız araştırmacılara göre ise yüzde 120'lere vardığı bir ortamda asgari ücretle geçinmek imkânsız hale gelmiş, asgari ücretle çalışan milyonların en temel ihtiyaçları dahi karşılaması olanaksız hale gelmiştir. Buna karşılık hem Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı hem de Cumhurbaşkanı asgari ücrete yılda sadece bir kez zam yapılacağını ifade etmişlerdir. Enflasyon sürekli artarken emeğiyle geçinen yurttaşların enflasyon canavarına yem edilmesi, asgari ücretin yılda sadece bir kere yapılacak zamlarla belirlenmesi asla kabul edilemez.

AKP-MHP iktidarının sermaye yanlısı ekonomi politik tercihleri sebebiyle enflasyon, işsizlik, yoksulluk, borçluluk, geçim sorunu, hayat pahalılığı, sefalet ve açlık sorunu her geçen gün daha da büyümektedir. Neredeyse her gün işneden ipliğe gelen zamlar nedeniyle yapılan ücret artışları da anlamını yitirmekte, artan hayat pahalılığı yurttaşların alım gücünü gün geçtikçe daha da düşürmektedir. Tüm bu gerekçelerle toplumun önemli bir çoğunluğunun hayatını doğrudan etkilediğinden asgari ücretin insan onuruna yaraşır bir oranda belirlenmesi ve asgari ücretin Türkiye'de temel ücret olmaktan çıkarılması için Meclis'te bir araştırma komisyonu kurulmalıdır.